
---

imię, nazwisko, klasa

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM (30 punktów)

Czas trwania – 45 min.

Przeczytaj podany tekst oraz wykonaj zadania.

TEKST

Mały Bizon (fragment)

I. W tym okresie głód często zaglądał nam w oczy. Polowaliśmy na różną zwierzynę, szczególnie łosie i jelenie, ale mimo to nie zawsze starczało zapasów na całą zimę. Przypominam sobie, że kiedyś byliśmy tak głodni, iż my, chłopcy, wykradaliśmy z tipi (namiotów) naszych matek skórzane worki, by skórę smażyć na ogniu i jeść. W "roku wielkiego śniegu" ojcowie nasi rozproszyli się po prerii w poszukiwaniu głów bizonowych, pozostawionych tam z ostatnich łowów. Odcinali skórę z czaszek i gotowali je na pokarm. Na szczęście natknęliśmy się wtedy na stado górskich baranów, chroniących się od śniegów wśród podgórzy, i wiele upolowaliśmy.

II. Z tego głodowego okresu przypominam sobie mój pierwszy bolesny wstrząs, doznany w życiu. W naszym obozie, tak samo jak w obozach innych Indian, było wiele psów. Służyły często do noszenia juków, gdy koni nie starczyło, i każda rodzina miała ich po kilka lub kilkanaście. Moim ulubieńcem i wiernym przyjacielem był Pononka, olbrzymi brytan ze znaczną domieszką krwi leśnego wilka. Gdy dokuczał nam coraz dotkliwszy głód, jedliśmy psy. Nadszedł dzień, kiedy ofiarą miał paść i Pononka, ale temu sprzeciwiłem się z całą gwałtownością.

- Bizonku - przedkładała mi matka - on musi zginąć, żeby ratować nas, ludzi.

- Nie musi zginąć, nie może zginąć! - wrzeszczałem podobno. - Niech ginie cały świat, nie psy. Mój Pononka nie zginie!...

I nie zginął. Tak gorąco błagałem i zaklinałem, tak rzucałem się jak nieprzytomny, że oniemiała ludzka patrzała na mnie z trwogą i Pononka darowała życie.

III. Indianie prerijni, z wyjątkiem nielicznych jednostek, nie posiadali jeszcze umiejętności pisania i czytania, więc ustne opowieści starszych ludzi nabierały szczególnego znaczenia, bo zastępowały nam książki. Były to najczęściej pogadanki o wielkich bohaterach i niezwykłych przygodach. Słuchaliśmy ich przy ogniskach z zapartym oddechem, a potem w naszych zabawach na prerii staraliśmy się odtwarzać wielkie czyny przodków. Tak samo jak chłopcy w

Europie bawiliśmy się w "Indian", z tym, że i preria była prawdziwa, i uczestnicy gier rzeczywistymi Indianami.

IV. Zabawy odbywały się oczywiście tylko podczas dłuższych postojów. Najczęściej były to "bitwy", które rozgrywaliśmy, starając się naśladować starszych i kończąc je zawsze tańcem zwycięstwa. Każdy chłopak przechodził rodzaj szkoły wojennej i brał udział w różnych zapasach sportowych, jak wyścigi konne i piesze, strzelanie z łuku, rzucanie oszczepem, zimowe kąpiele w rzece. Wszystkim tym zabawom towarzyszył duch ostrego współzawodnictwa; miały one na celu jednocześnie hartowanie ciała i charakteru. Trudno sobie wyobrazić nadzwyczajną sprawność fizyczną chociażby pięcioletniego Indianinka.

V. Przypominam sobie moją pierwszą zimową kąpiel w rzece. Było to o świcie pewnego mroźnego poranku. Jeszcze spałem. Nagle starszy brat, Mocny Głos, wyciągnął mnie z posłania i przemocą zawłókł do rzeki, nad którą obozowaliśmy. Na nic moje rozpaczliwe miotania się po drodze. Uderzeniem nogi Mocny Głos przebił cienki lód na rzece i wrzucił mnie do przerębli. Myślałem, że skonam. Kąpiel trwała tylko kilka chwil; potem wróciliśmy pędem do namiotu. Nawet kataru nie dostałem.

Mocny Głos był starszy ode mnie o sześć lat i łączyła mnie z nim serdeczna przyjaźń tak samo jak z kuzynem Kosmatym Orlątkiem. Ale tego poranku byłem na niego wściekły, miałem go po same uszy. Popędziłem do ojca na skargę.

- Bizonku! - zaśmiał się ojciec. - Przecież to ja mu kazałem wrzucić ciebie do wody. A wiesz dlaczego?

- Wiem. Bo byłem wczoraj nieposłuszny...

- Co było wczoraj, dziś nas nie obchodzi. Ważniejsze jest jutro. Musisz wyrosnąć na silnego wojownika. Kąpiel to nie kara. Odtąd będziesz co świt kąpał się w zimnej rzece.

Arkady Fiedler

ZADANIA DO TEKSTU

1. Jakiej narodowości był Mały Bizon?

- a) Amerykaninem
- b) Indianinem
- c) Polakiem
- d) Anglikim

(1 punkt)

2. Z jakimi trudnościami spotykały się indiańskie plemiona?

- a) Dokuczał im głód
- b) Napadały na nich dzikie zwierzęta
- c) Nie miały wody.
- d) Nie mieli na czym przemieszczać się po śniegu

(1 punkt)

3. Z **I cz.** tekstu i wypisz 4 elementy, czym odżywiały się plemiona indiańskie w czasie głodu:
- 1) .....
  - 2) .....
  - 3) .....
  - 4) ..... (4 punkty)

4. Opowiedz w 3-5 zdaniach historię przyjaźni Małego Bizonka i psa Pononki
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- ..... (5 punktów)

5. Na terytorium jakiego kontynentu odbywa się akcja powieści „Mały Bizon”?
- a) Ameryki Południowej
  - b) Afryki
  - c) Ameryki Północnej
- (1 punkt)

6. Wśród podanych zwrotów rozpoznaj i oznacz **dwa** frazeologizmy:
- a) Polowaliśmy na różną zwierzynę
  - b) Głód zaglądał nam w oczy
  - c) Miałem go po same uszy.
  - d) Popędziłem do ojca na skargę
  - e) Byłem na niego wściekły
- (2 punkty)

7. Wypisz z **II cz.** cytaty (1 zd.), potwierdzający, że Mały Bizon mocno przeżywał z powodu zagrożenia, które zawisło nad Pononką.
- .....
- .....
- (1 punkt).

8. Na podstawie części **IV cz.** opowiedz , czym zajmowały się indiańskie dzieci (3-5 zd.)
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- ..... (5 punktów)

9. Określ., na ile Indianie preryjni byli ludźmi wykształconymi?
- a) Umieeli tylko czytać
  - b) Umieeli czytać i pisać
  - c) Umieeli liczyć i pisać
  - d) Nie umieeli czytać ani pisać
- (1 punkt)

10. Na podstawie **III cz.** opisz w postaci 2-4 zd. , jak Indianie preryjni zdobywali wykształcenie.

.....

.....

.....

.....

(4 punkty)

11. Kim jest dla Małego Bizona Mocny Głos?

- a) Ojcem
- b) Bratem
- c) Kuzynem
- d) Przyjacielem

(1 punkt)

12. Określ na podstawie **V cz.**, w jakim celu Mocny Głos wrzucił Małego Bizonka do przerębli z lodowatą wodą ?

- a) Chciał go ukarać, bo był nieposłuszny
- b) Kazał mu łapać w przerębli rybę
- c) Kazał tak zrobić ojciec, aby on wyrósł na silnego wojownika

(1 punkt)

13. Do podanych niżej wyrazów dobierz z szeregu wyrazy i połącz je w odpowiednie pary synonimów:

step, toboły, rany.

Juki-

Urazy-

Preria-

(3 punkty)

Suma punktów	Uzyskane punkty
30	

Poziomy osiągnięć ucznia										
	Poziom niezadowolający			Poziom zadowolający		Poziom podstawowy			Poziom wyższy	
Ocena	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Punkty	0-2	3-5	6-8	9-11	12-14	15-17	18-20	21-23	24-26	27-30
Procenty	9 i mniej	19-10	29-20	39-30	49-40	59-50	69-60	79-70	89-80	100-90